

Paola Predicatori
UN HIVERN
A ZEROLÀNDIA

LA MARE

Encara recordo el dia que em van pescar robant. Tenia vuit anys, o potser nou, i el supermercat era un d'aquells petits, de barri, en els quals des de les caixes es poden veure tots els passadissos. A la secció de papereria havia vist una goma rosa en forma de cor i no havia sabut resistir-m'hi. Va arribar una de les caixeres i em va dir que deixés de seguida el que havia agafat, que de totes maneres m'havia vist. Sense ni mirar-la als ulls li vaig tornar la goma i vaig sortir corrents.

La por és tal com la recordo aquell dia. El cor que es posa a bategar més fort, un soroll eixordador que del pit t'arriba a les orelles i ja no sents ni el que dius. De cop tot és tan real que no sembla veritat. Tinc clars tots els detalls d'aquell moment. La caixera duia una faldilla d'un vermell fosc i mocassins negres. Al costat de les gomes en forma de cor hi havia estoigs de roba blava. La gent que feia cua a les caixes es va tombar a mirar-me. Vaig sortir corrents amb la por al cos. En l'estona que vaig trigar a arribar a casa la por es va transformar en vergonya i vaig decidir que no ho explicaria mai a ningú.

Quan a la mare li van dir que tenia un càncer al ronyó, la por va arribar puntual igual que aquell dia: em va agafar pel coll i se'm va barrejar amb la sang i quan em va arribar al cor me'l va destrossar. Tenia trenta-set anys, es deia Anna. Al cap de dos anys es va morir.

Ara sé que viure en la por és el pitjor malson, i així és com la mare va viure aquells dos anys, amb el pensament de la mort un dia rere l'altre, una hora rere l'altra. Va agafar el costum de tenir encès el llumet del costat del llit tota la nit i de deixar de tancar els porticons. Va començar a dir que vivíem en una casa fosca, que per les finestres no entrava prou claror. Va iniciar la batalla contra l'obscuritat fent

treure les cortines de la sala d'estar i ella, precisament tan aficionada a la nit, la va començar a odiar.

No he tingut mai una família tradicional, amb papa, mama, germans i germanes. La mare i l'àvia són tota la família que he conegut. L'avi es va morir quan jo encara era petita i el pare no l'he conegut mai. Se'n va anar quan la mare va quedar prenyada. Ara només n'hem quedat dues i pensar en el futur m'espanta.

Entre les coses que conservo de quan era petita hi ha el vídeo que l'avi va gravar el dia que vaig fer tres anys, quan també vam celebrar la llicenciatura de la mare. El tinc en un prestatge de l'habitació. Des que es va morir l'he mirat un piló de cops. Hi ha un moment, quan estic a punt de bufar les espelmes, que es veu la mare darrere meu i a la taula, davant nostre, un pastís immens. Jo estic dreta sobre la cadira i ella m'envolta la cintura amb els braços. Em diu alguna cosa a cau d'orella, una d'aquelles coses que es diuen als nens, com ara «mira quin pastís més maco», la banda sonora és dolentíssima, no s'entén res i per desgràcia «no hi ha res a fer», això em va dir el tècnic de la botiga on el vaig dur. Jo alço una mà i li toco una galta mentre miro fixament el pastís que tinc al davant. Sé que pot semblar impossible, però recordo aquest moment. Cada vegada que em torno a veure penso el mateix: que el temps no ha passat, que encara sóc allà, amb la veu de la mare que m'acaricia la galta. I això és l'únic que voldria. Tornar enrere. Aturar el temps.

Després del diagnòstic la van operar urgentment i de seguida va començar la teràpia, però tots els metges que la van visitar i que van mirar l'historial clínic ens van dir que no hi havia cap esperança, li quedava poc temps de vida. Cap no podia dir quant, uns van dir que mesos, els altres van callar. Van continuar tractant-la perquè encara era jove. La mare des del principi ho va voler saber tot, i quan tots vam saber que ho sabíem va ser com haver pujat a les muntanyes russes sense tenir ni idea de quant temps duraven. Igual que sentir un puny que t'aixafa el cor.

M'ho va dir l'àvia. L'endemà no vaig anar a classe –tenia setze anys i feia tercer a l'institut– i l'endemà passat tampoc. Quan la Sonia i la Barbara, les meves companyes de classe, em van trucar, em vaig inventar una excusa i els vaig dir que avisessin els professors que em trobava malament però que no trigaria a tornar. No vaig dir res del càncer de la mare, no volia contestar les seves preguntes i sobretot no volia que ho sabés tothom. En aquell moment vaig saber que havia fet la primera cosa de persona gran: havia callat per protegir-la i perquè necessitava estar sola, lluny de les coses estúpides que es diuen en certs casos, lluny de les xerrameques inútils, per entendre realment què passava. Després de l'àvia, la mama també em va cridar i em va explicar la situació, i en aquell moment només vaig esperar que no se'm notés la por. Ella també feia de tot per semblar tranquil·la, però les ulleres i la pell tibada de la cara mostraven el contrari. Em va repetir el que m'havia dit l'àvia, però quan vaig sentir la paraula càncer pronunciada per ella se'm van omplir els ulls de llàgrimes. La mare, aleshores, em va abraçar fort i em va dir que hi havia tractaments i que amb mi al costat se'n sortiria. En aquell moment, *jo* es va convertir en *nosaltres*, el seu càncer va ser meu. Sabia que era una cosa espantosa, el pare d'un amic meu s'havia mort d'això feia pocs anys. Aquells dies el cap se'm va omplir de preguntes: els símptomes? Podia ser que no se n'hagués adonat? En quin moment havia començat tot? Per què ningú havia donat importància al fet que s'hagués aprimat de cop? Per què ella, quan es tractava de mi, sempre s'adonava de tot i en canvi jo, que tanmateix l'estimava, no havia pensat en res? Si estimes algú hauries de cuidar-te'n. Potser no l'havia estimat prou, si el meu amor havia estat tan irresponsable?

La mare i jo no parlàvem mai gaire i durant el període de la malaltia no vam pas canviar, però vam començar a buscar-nos amb els ulls, ens estrenyíem les mans mentre miràvem una pel·lícula juntes, ens

somrèiem en silenci, somriures càlids, plens de l'esperança que no ens havia donat ningú. L'àvia va ser testimoni de tot i va secundar totes les decisions de la mare sobre la teràpia i, al final, les seves últimes voluntats. En dos anys no la vaig veure plorar mai. Hi havia moments que em semblava realment una altra persona. Tenia una força que li venia d'uns altres silencis, d'un temps llunyà i jove del qual ningú no sabia res, i que de cop tornava.

Pocs dies abans de l'operació no em vaig poder aguantar més i ho vaig explicar a les meves amigues de l'institut. El dia que operaven la mare vaig rebre una allau d'sms i de mails, fins i tot de part de noies i nois que feia anys que no veia. No havia dit a ningú que era una intervenció decisiva i per tant tots els missatges plens de confiança i de vida em van fer l'efecte contrari i cada vegada que n'arribava un de nou havia de reprimir l'impuls de rebotre el mòbil contra la paret. Quan al cap d'uns quants dies vaig tornar a l'institut, l'efecte novetat ja havia començat a afluir. Tothom em va preguntar com havia anat l'operació, com es trobava la mare, i ja està. Més endavant, quan alguna vegada vaig deixar d'anar a l'institut, no em van preguntar res. Les meves amigues van deixar de venir a casa meua i jo d'anar a la seva. Amb l'excusa que en aquests casos val més no preguntar res i no molestar, al meu voltant es va fer el buit. Els dos anys següents els vaig passar com dins d'una ombra. Deures, proves, algun dissabte a la discoteca, piscina, passejades pel centre, però en tot el que feia hi havia la mare que s'estava morint. La seva mort era a tot arreu: a la motxilla entre els llibres, a l'aire rosa i límpid dels vespres de primavera, però sobretot als seus ulls conscients i resignats. Recordo que cada dia vaig desitjar que se'n sortís contra tots els pronòstics: sí, tindríem temps, encara, i aprendríem a no malgastarlo, aquell temps, a no esperar més a saber quin futur per a les paraules importants.

Si algú em preguntés què recordo d'aquells dos anys, diria que res d'especial, a part dels gestos, els somriures, les petites coses de cada dia: la vida és això, ara ja ho he entès, són els instants que compten,

no pas les coses. Em sembla que també vaig canviar de manera de respirar, puc dir que vaig aprendre a aguantar-me la respiració, com si tot aquell temps l'hagués passat a sota aigua, en espera d'agafar aire un altre cop. Tot aquell temps només vaig tenir por.

Recordo una pel·lícula amb una dona que abans de morir crida les filles d'una en una i els fa una mena de discurs d'adéu. La meva no va fer res d'això. L'única cosa que em va dir fins al final, que no es va cansar mai de repetir-me, era que m'estimava i que jo havia estat la cosa més bonica de la seva vida. Quan estàvem juntes em feia parlar molt: de l'institut, de les amigues, de les coses que volia fer. I després, cap al final, quan va començar a estar molt cansada, simplement em demanava que segués amb ella, al llit. Aleshores jo m'ajeia al seu costat i li agafava la mà, o ella em posava la seva als cabells, i així dormíem una mica, com buscant més temps en el temps, creant meandres, escapatòries.

Va morir un matí que jo era a l'institut. Feia uns quants dies que ja no s'aixecava. El metge havia augmentat la dosi de morfina, de manera que dormia quasi sempre. Parlava poquíssim i, si li donava la mà, ja no me l'estrenyia com abans. Aquell dia jo no volia anar a l'institut però l'àvia m'hi va obligar. Deia que m'havia de distreure almenys unes hores, que si de cas em trucaria de seguida. Quan el mòbil va vibrar i vaig veure el nom de l'àvia a la pantalla ja sabia el que sentiria. Vaig dir al professor que me n'havia d'anar de seguida a casa i vaig sortir corrents sense mirar ningú. Encara em maleixo per no haver-me quedat a casa, aquell dia. De no haver-hi estat. Vaig córrer com una boja amb l'escúter, pensant que no podia ser veritat, i em vaig adonar que no havia cregut mai del tot que aquell moment arribaria. Durant aquells dos anys tan llargs m'havia acostumat a veure-la malalta i al final estava convençuda que sempre seria així, que no s'acabaria. Quan la vaig veure immòbil, amb la boca entreoberta i

els braços abandonats als costats del cos, la por em va tornar a recórrer el cos i al final del recorregut em vaig trobar com buida. Hi havia hagut dies que naturalment havia pensat en com seria veure-la morta, però en aquell moment, amb la seva mort davant dels ulls, simple i aterridora, continuava sense creure-hi. M'hi vaig acostar aguantant la respiració i vaig contemplar la seva cara immòbil, després li vaig agafar les mans i les vaig estrènyer amb força, la vaig cridar, em vaig inclinar a fer-li un petó i vaig posar el front sobre el seu. L'àvia, dreta al pas de la porta, va xiuxiuejar «ja no hi és» amb un somriure de llàgrimes. Ja no hi era. Vaig perdre el món de vista i la por em va tornar a estrènyer contra el seu pit i només vaig respirar l'aire verinós dels seus pulmons. La mare ja no hi era.

Al cementiri, a part de l'àvia i jo també hi havia l'Angela i la Claudia, les seves amigues històriques. La fotografia que vaig triar l'hi havia fet jo el dia del meu últim aniversari: em somreia i una mata espessa de cabells foscos li queia sobre el front. Era guapíssima quan somreia. Era un dia de tardor i els raigs del sol d'última hora de la tarda ho feien tot més trist. Tota aquella llum daurada. L'àvia i jo no ens podíem mirar als ulls. Estàvem atordides, indefenses. Havíem encaixat massa mans, havíem respirat l'olor densa de totes aquelles flors. De l'església recordo com cruixien els bancs, el murmuri somort i una confusió de cares rere les llàgrimes i les ulleres fosques, res més. Quan es va haver acabat tot, vaig agafar l'àvia de braçet i ens vam dirigir cap a la porta del cementiri sense dir res.

Els dies següents vam intentar ordenar les seves coses tot i que no ens hi vàiem gens amb cor. Tota la roba que durant mesos s'havia quedat als braços de les butaques de l'habitació s'havia de rentar, plegar i endreçar a l'armari. S'havia de desfer i refer el llit, s'havien de tancar els porticons. L'àvia va fer venir una senyora per donar-nos un cop de mà. En realitat no ens feia falta, però em sembla que ho va fer

perquè en el moment que va posar els peus a l'habitació de la mama li va caure a sobre tot el dolor d'aquells dos anys. La senyora Rosa semblava que no hagués fet sinó assistir famílies amb un dol recent. Ho va anar fent tot en silenci. Va fer un te calent a l'àvia i amb una excusa la va fer ajeure al sofà, a mirar una mica la televisió. Durant tota l'estona no li va preguntar cap vegada com havia d'ordenar les coses de la mare, sinó que només s'hi va dirigir per preguntes tipus «les plantes crasses no valia més que les posés on tocava més el sol?», «volia que la piqués, l'estoreta de l'entrada?». Abans de tornar a fer el llit del dormitori de la mare em va dir fluixet que seria millor que li toqués una mica d'aire. M'ho va dir mentre m'estrenyia la mà entre les seves i em mirava amb una comprensió sincera, la mirada de qui no té por de la tristesa dels altres. L'habitació de seguida es va omplir de fred, però aquella olor de medicines i de mort encara la sento. L'àvia es va quedar a la sala, amb una expressió tensa, la mirada fixa cap al cim del faig que es veu per una de les finestres. Vaig donar a la Rosa totes les indicacions per col·locar cada cosa al seu lloc, vaig ser jo la sacerdotessa que es va ocupar del temple, en silenci, com si em fes por que si parlava massa fort l'àvia i jo potser ens despertaríem i ens podríem adonar que la mare s'havia mort.